

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 1.

V Ljubljani, 4. prosinca 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Őrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Sedeminštirideseto novo leto. — Naš denarni zavod. — Stik z ljudstvom. — Moderna šola. — Božična zborovanja. — „Božični dar tržaškemu učiteljstvu“. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Politiški pregled. — Vestnik. — Razgled po šolskem svetu. — Listnica upravnništva. — Inserati.

Sedeminštirideseto novo leto.

Dragi tovariši in mile tovarišice! Vem, da marsikdo izmed vas z menoj vred nestrpno pričakuje prve številke našega ljubega „Tovariša“, da si z njo vsaj malo razžene mračne megle, ki mu zakrivajo bodočnost našega bednega življenja. Tovariši, ki nam oskrbujejo ta naš prepotrebni list, so mnograt prav radovedni, časih tudi tako predrzni, da se prikradejo blizu zelenih miz, kjer kuhajo naše maslo; oni vidijo in vedo torej marsikaj, kar je nam, ki tičimo v zamedenih hribih, še popolnem prikrito. Oni torej lahko uravnajo svoje delovanje po teh zaznavah in oni nas lahko razvesele, pa tudi ožalostijo z marsikatero novico.

Upajmo, da nam z novim letom poročajo mnogo veselega in nam tako dvignejo pogum, ki hoče že tega in onega ostaviti.

Dragi! Tudi jaz bi vas rad razveselil, a ne morem vam postreči z važnimi novostmi izza zelenih miz; omejiti se moram temveč na razgled, ki se mi nudi z mojega hriba. In tu se mi poraja zavest, ki mi polni sree, zavest namreč, da se uresničujejo tudi za nas besede: „Zora puca, bit če dana!“ A ne mislite, dragi moji, da vam hočem sedaj na dolgo in široko razlagati, kako se pripravljajo naši „dični“ poslanci to in onstran Save, ob bistri Soči in ob šumeči Adriji za naskok na deželne in državne blagajnice nam v korist. Ne, tega mi moj razgled ni podal; zore, da, niti zorice nisem videl od te strani. Ona zora, ki me napolnjuje z veseljem, je veliko trdnejša kakor so obljube in govorniške vaje naših poslancev in tudi ministrov, ona je nepremagljiva moč, ki nas vodi sigurno do naših smotrov. Imenuje se stanovska zavednost in solidarnost učiteljstva! Mnoga znamenja so mi pokazala, da se širi stanovska zavednost med nami, da se vedno tesneje družimo in se vedno bolj zavedamo svoje moči.

In to, bratje in sestre, je naša najlepša zora, ker resnično, resnično vam povem: Bodimo vselej in povsod zavedni učitelji, stojmo v boju, kakor se možem spodobi, in delajmo po geslu: Eden za vse, vsi za enega — in vse drugo nam bo navrženo!

Moledovali smo zdaj tu, zdaj tam, klanjali smo se temu in onemu in naslanjali pa tudi naslajali smo se ob prijaznih besedah raznih mogočnežev — a vse zaman. Pomoči, temeljite pomoči ni bilo od nikoder, od lepih besedi pa se tudi učitelj

ne zredi. Sedaj pa smo se začeli naslanjati na lastno moč, in verjemite mi, to je prava pot, ki nas privede prej ali slej sigurno do smotra. Vztrajajmo na nji in skrbimo, da stopi nanjo v najkrajšem času slehrni tovariš in slehrna tovarišica!

Oglašali se bodo tudi vbodoče z leve kakor z desne sirenski glasovi, obetajoč nam zlatih gradov, ako jim sledimo; a ne vdajmo se! Naša pot bodi pot močatosti, resnice in pravice, ostanimo apostoli napredka in prosvete ter ne prodajajmo svojega prepričanja za skledo leče!

V tem oziru nam obeta ravno pričeto leto mnogo izkušnjav. Novi volilni red stopi v veljavo in izroči Kranjsko povsem mračnežem in nazadnjakom, na Štajerskem pa se obeta volilni boj, kakršnega še v tej deželi sloge in miru ni bilo. Tu in onstran Save bo imelo posebno učiteljstvo jako težavno stališče. Vse se bo oziralo nanj, vse ga bo iskalo, vse ga vabilo, vse se mu grozilo. Dal Bog, da ne najde ta važen trenutek majhnih ljudij med nami! Ne bodi nikogar, ki bi tekal za onimi, ki so slučajno močnejši, samo zaradi njihove moči, če niso tudi značajni.

Ne strašimo se raznih groženj! Slabeje kakor je sedaj ne more priti, in naj vlada katerakoli stranka. Vsaka sila rodi protisilo, in čim hujši je pritisk, tem hitreje pride reakcija, ki uniči apostole teme in nazadnjaštva. Naše delo ni bilo zaman. Že se svita tudi med prostim narodom in že se zbirajo in stiskajo pesti, da udarijo one, ki bi hoteli trpinčiti največje dobrotnike človeštva — učitelje in učiteljice.

Moč resnice in pravice je nepremagljiva; tema jo more sicer za čas zakriti, a ne uniči je nikdar, končno premaga vse ovire ter zavlada v vsi svoji krasoti in mogočnosti. To prepričanje bodi naša vodnica v bodočnosti, ono nam naj daje moči zoper vse napade, ono nam naj kliče dan za dnem: Bodočnost je naša!

V tej zavesti stojmo trdni kakor skala v najhujšem boju! Viharji naj drviijo preko naših glav, a nikdar ne uklonimo tilnika! Čim ponosnejše se bomo držali, tem hitreje si pridobimo spoštovanje pri vseh slojih, ker značaje spoštujejo incenijo tudi nasprotniki, omahljivce pa vsakdo zaničuje. Torej: Ne vdajmo se!

Vi pa, voditelji naši, ki vas je postavilo naše zaupanje na čelo raznim društvom in na druga zaupna mesta, zavedajte se

v tem velepomembnem trenutku svoje velike odgovornosti. Na vas je, da nas učite in vodite, da nas družite in jačite in nam s svojim zgledom prednjačite na pravi poti. Vi morate paznim očesom motriti vsakokratni položaj ter izkoriščati, kar je nam ugodno, in odbijati, kar je škodljivo za nas. S ponosom se bo oziralo vse učiteljstvo na one voditelje, ki se žrtvujejo naši stvari, cenili jih bodo še naši zanamci, gorje pa onim, ki bi nas s svojo malomarnostjo oškodovali. Takim pač recimo pri prvi priliki: „Poberi se, ti nevedni hlapec!“

Oborožimo se torej s samozavestjo in glejmo resno pa brez obupa v bodočnost. Sprejmimo boj, če nam ga ponujajo, prej ali slej zmagamo gotovo, ker: „Zora puca, bit če dana“.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca grudna 1906 K 231.879-63.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Stik z ljudstvom.

Učitelji so dolžni prav skrbno gojiti stik z domačo hišo, ki je potreben v interesu pouka in šolskega obiskovanja, zlasti pa v interesu vzgoje.

§ 120. dokončnega šolskega in učnega reda.

Dognana resnica je, da je pri vzgoji otrok ves trud učiteljev zaman, če ga pri tem težavnem delu ne podpira domača

hiša. Zato je neobhodno potrebno, da se dom in šola pri pouku in pri vzgoji otrok vzajemno podpirata in skupno delujeta pri tej vzvišeni nalogi. Bodisi domača vzgoja otrok še tako dobra, če pa ni združena s šolsko vzgojo, je več kakor gotovo, da je taka vzgoja enostranska ter podobna na zunanost lepi stavbi, ki je pa zidana na peščenih tleh in so njeni notranji prostori popolnoma popačeni. Nasprotno pa zopet tudi najboljša šolska vzgoja ne hasne otroku ničesar, če starši podirajo, kar je z velikim trudom zgradila šola. Zategadelj je nujno potrebno, da hodijo starši in učitelji pri vzgoji otrok z roko v roki, da torej oba ta dva velevažna vzgojevalna faktorja sporazumno delujeta v prid otrok in blagor človeštva; domača vzgoja mora postaviti dober temelj, šolska vzgoja pa izpopolnjuje, kar je započela domača vzgoja. Da pa temlože in čimprej doženemo ta smoter, zato je neobhodno potrebno, da pride učitelj večkrat v stik s stariši šolske mladine in le-ti pa zopet z učitelji svojih otrok.

Ni namen in tudi ne naloga našega lista, da bi razkladali staršem, kako naj si prizadevajo priti z učitelji večkrat v stik — to se bo zgodilo s posebnim listom za starše, ki ga bo izdajala učiteljska organizacija*) — ampak naloga našega lista je, da pokažemo učiteljstvu, ob katerih prilikah naj prihaja v stik s starši šolske mladine, oziroma v stik z ljudstvom.

Začnimo s šolskim letom!

1. Vpisovanje šolske mladine.

Prva prilika, ki se nudi učiteljstvu, zlasti še šolskim voditeljem, razgovarjati se s starši o pouku in vzgoji otrok, je vpisovanje šolske mladine. Pri tej priliki opozori učitelj starše in njih namestnike lahko na marsikako napako otrok ter jim pové, kar se mu zdi potrebno v interesu pouka in šolskega obiskovanja, zlasti pa še v interesu vzgoje. Zato naj pa na večrazrednicah sodeluje pri

*) Primerni članki in dopisi naj se že zdaj pošiljajo na naslov „Učiteljske tiskarne“, kakor pišemo v današnjem Vestniku. Uredn.

Moderna šola.

Utopija iz Devete dežele.

Poročal na učit. večeru v Ljubljani Karel Wider.

Bil je mrzel jesenski dan in jaz sem umrl.

Trudno moje truplo je padlo v grob, moj duh pa je razprostil svoja krila, se dvignil nad zemski prah, plaval višje in višje in se ustavil pri nebeških vratih. Strahom sem čakal tu, da se odpro ta težka, zlata vrata. Čakal nisem dolgo. Tiho in veličastno so se odprla, in nasproti mi je zasijalo vse veličastvo nebeškega kraljestva. Vhod pa mi je zapirala visoka postava čestitljivega nebeškega vratarja, čegar oko me je pazno in dlje časa motrilo.

Z mogočnim glasom me slednjič vpraša: „Kdo si in odkod?“

Jaz pa odprem ponižno svoja usta, kakor smo jih odpirali ponižno že tam doli na zemlji, in s tihim glasom odgovorim: „Učitelj sem s slovenske zemlje.“

Takrat bi ga morali videti vi vsi tam doli na grešni zemlji, vi vsi, ki ste nas prezirali in zaničevali, ki ste nas topli in suvali, ki nam niste rezali zadostnega kruha, pač pa nam težke, železne paragrafe obešali na šibke vratove in hrbte, da so se prevelike teže šibili liki tenka veja pod snežno plastjo; videti bi ga morali tega čestitljivega moža, kako mu je radosti zaiskrilo

jasno oko, kako se mu je razlilo po starem obrazu veselje in je razprostrl roki, kakor da me hoče blagoslovljati in objeti vse hkrati. Zdrknil sem na kolena, da prejmem blagoslov teh svetih rok: te roke pa so me objele in vzdignile in pritiskale na prsi, usta njegove pa so govorile blažene besede: „Pridi, pridi k meni, ti trpin s slovenske dežele!“

Prišel sem v raj. Godilo se mi je dobro. Živel sem tjavendan brez vsakega dela. Pohajkoval sem po širnih nebeških livadah, ustavil se pri tem in onem znancu, pil nektar namesto dolenskega cvička, namesto kranjskih klobas prigrizoval rajsko ambrozijo. V par dneh sem postal popolnoma domač tam gori in, pošteno povedano, jel sem se dolgočasiti. Družbe je bilo res dosti, a nič kaj po moji volji. Najrajši sem se bratil s starimi kranjskimi učitelji, a tudi njih zastarelih nazorov sem se kmalu naveličal, saj sem živel tam doli na zemlji v zlati dobi novih struj. Kakor večerna senca se je plazil za meno dolgčas. Premišljevali sem začel, kako bi ušel iz tega svetega kraja, če za dlje ne, vsaj za kakšen dan. A iz nebeškega raja ni lahko priti. O tem sem se prepričal, ko sem večkrat lazil tam okrog velikih vrat in jih izkušal odpreti. Zaman — trdno so bila zaprte in ključ dobro spravljene v Petrovem žepu.

Nekoč me dobi sv. Peter. Postala sva si medtem dobra prijatelja, marsikateri kozarček sva izpraznila v kakem skritelem nebeškem kotičku.

vpisovanju otrok vse učiteljstvo dotične šole, da se starši kolikor-toliko seznanijo z vsemi učitelji in obratno pa tudi učitelji in učiteljice s starši šolske mladine. Umevno je pa ob sebi, da naj nastopa učiteljstvo s starši šolske mladine prijazno in uslužno. Učitelj dajaj staršem najradovoljneje potrebne nasvete in nauke ter si v vsakem oziru prizadevaj in trudi, da si pridobiš zaupanje ljudstva.

2. Posetne ure za starše.

Nekateri starši imajo lepo navado, da radi in večkrat prihajajo k učitelju v šolo, da se informujejo o vedenju in napredku svojega otroka, ali pa da ga opravičijo, če se ni mogel učiti, spisati domače naloge in če ga ni v šolo, da povedo vzrok njegove odsotnosti. Taki poseti staršev v šoli so vse hvale vredni, ki jih mora odobravati vsak učitelj in le želiti bi bilo v interesu pouka in vzgoje, da bi vsi starši radi in prav pogosto posečali s takim namenom učitelja. Na to je pa treba starše navaditi. Če ne pridejo prostovoljno, naj jih pa učitelj večkrat potom otrok povabi na razgovor v šolo. Pri tej priliki naj si učitelj prizadeva, da pozve od staršev slučajne telesne hibe (bolezni) in duševne napake otrok ter pouči starše, kako bi bilo mogoče take hibe in napake odstraniti, da ne bo otrok zaradi krive ali pa zanemarjene vzgoje v nadlego svojemu bližnjemu, ampak da postane koristen član človeške družbe. Pri teh razgovorih, oziroma posetih mora pa biti učitelj kar najbolj prijazen s starši ter jim dajati najradovoljneje potrebne nasvete in nauke. Le po tej poti privežemo starše nase ter si pridobimo zaupanje in spoštovanje prebivalstva. Z neprijaznim in osornim nastopom si pa učitelj odtuji starše, škoduje dobri vzgoji otrok ter izpodkopuje ugled učiteljskega stanu. Saj vemo iz izkušnje, kako bojazljivo pride marsikatera mati k učitelju svojega otroka, ker se boji, da bo neprijazno sprejeta in čula morebiti iz učiteljevih ust razne očitke, ki jih ni vselej sama kriva, ampak čestokrat razmere, ki v njih živi! Zato poudarjamo ponovno,

Potožim mu svoje bolečine. Dolgo si ni dal dopovedati, le odmigaval je z glavo. Na veliki deski poleg njegove vratarske celice so bile napisane postave, po katerih se mu je bilo ravnati. In priznati se mora, da se je vestno držal teh postav.

Ko sem ga le mehčal in mehčal, ga hvalil in mu našteval vse dobre lastnosti, ki jih je imel in ki jih ni imel, sem ga pripravil, da mi je obljubil odpreti vrata prihodnji dan. Dal pa mi je dopust le za en dan; ako prekoračim ta svoj dopust, so mi za večno zaprta nebeška vrata in si potem išči strehe in prostora, kjer si hočeš.

Da bi prekoračil ta pičlo mi odmerjeni nebeški dopust, se mi je bilo temnanj bati, ker tudi doli na zemlji nismo bili vajeni prekoračiti svojih dopustov. Gotov sem bil, da se vrnem o pravem času, saj bi mi v nasprotnem slučaju pri ponovni prošnji za dopust dal moj nebeški dobrotnik gotovo negativen odgovor. Šel sem mirno spat tisti večer, prepustivši nebeškemu vratarju vso skrb, pobotati se svojim nebeškim gospodarjem, ako slučajno zve o mojem dopustu.

Krasno pomladansko jutro se je prismejal drugi dan nad nebeškimi oblaki. Navsezgodaj sem planil iz postelje in v par trenutkih sem stal pripravljen pred nebeškimi vrati, popotni les v roki in torbo črez rame. A vrata so bila kakor po navadi zaklenjena in ključa in sv. Petra nikjer. Grem mu razbijat na njegovo celico, in res se čez nekaj časa prikaže njegov zaspani

bodimo vselej prijazni in uslužni s starši šolske mladine ter jim z lepo besedo razkladjamo napake otrok in z lepo besedo tudi navajamo, kako naj postopajo pri vzgoji otrok ter hodijo s šolo z roko v roki. Na tak način pridobimo zase tudi tiste starše, ki so bili od neprijateljev šole nahujskani proti šoli in učitelju ter prihajajo v šolo z namenom, da bi se kregali z učiteljem. Lepa beseda najde navadno tudi lepo mesto.

Kdaj naj pa posečajo starši učitelje?

To je dostikrat odvisno od krajevnih razmer. Med poukom teh posetov ne smemo dovoljevati, ker se moti pouk in trpi disciplina učencev. Najpripravnejši čas za te posete je četrta ure pred začetkom pouka in pa odmor po drugi učni uri. Po končanem pouku je za razgovor s starši tudi pripraven čas. Za dlje trajajoče razgovore (preiskave) naj pa povabi učitelj starše v šolo tisto uro, ko je v razredu veroučitelj. Na kmetih, ko je ljudstvo zaradi dela ob delavnikih navadno zadržano, pa priporočamo za razgovore s starši nedelje in praznike, in sicer pred ali pa po cerkvenem opravilu. Zamude časa se ni treba plašiti, saj delujemo na ta način za dobro vzgojo otrok, pridobivamo ljudstvo zase in povzdigujeemo svoj ugled in pa ugled učiteljskega stanu.

(Dalje.)

Božična zborovanja.

„Društvo za zgradbo „Učiteljskega konvikta“, „Deželno slovensko učiteljsko društvo“ in „Slovenska Šolska Matica“ so priredili o Božiču v Ljubljani svoja glavna zborovanja. Nakratko smo o teh zborovanjih poročali že zadnjič, danes začnemo z natančnimi poročili. Poročila bomo priobčili po redu, kakor so se vršila zborovanja. Ko končamo s poročili, izrečemo o njih svoje mnenje in izpregovorimo o vtiskih, ki smo jih dobili. Rečemo pa že danes, da so tudi ta zborovanja v čast učiteljstvu.

obraz. Mož je bil star in ni mu zameriti, da je pozabil na svojo obljubo in na moj dopust. Toda moje besede so mu kmalu vrnilo spomin in — njemu v čast bodi povedano — kmalu je bil zunaj in pri vratih, vtaknil in obrnil ključ in nebeška vrata so se zopet tiho in veličastno počasi odprla, še en „Na svidenje“, in stal sem zunaj. Kako krasen pogled! Na azurnem nebu so plavali snežnobeli oblaki, tam v dalji so se sukali neizmerni svetovi in daleč, daleč tam sem zapazil našo zemljo. Malo strah me je bilo, ker nisem vedel, kako premerim to daljavo. A nebeščani imamo poseben pogum in korajžno se spustim raz nebeški prag. Kril sicer nisem imel — saj vzlie svoji poštenosti in nedolžnosti tam na zemlji vendar nisem bil sprejet med trume angelov — a stopal sem navzlle temu krepko naprej, kakor da bi imel sedemmiljske črevlje na nogah. Bliskoma so frčali svetovi mimo mene, repate zvezde so mi kakor metle plesale pred očmi, čudne megle so me časih obdajale, a nisem se menil za vse to; neprenehoma sem meril zračno črto od nebes do zemlje — ki se mi je neznansko hitro bližala — skrbeč le za to, da nisem karamboliral s kako zvezdo. Imel sem srečo, cel in zdrav sem jo priromal v bližino naše zemlje, ki je v zadnjih trenutkih narasla tako, da je nisem mogel vse pregledati. Bila je še nekoliko od mene oddaljena — kakih par kilometrov recimo in stopil sem malo vstran, da me morda ne prevrne in ko je prišumela mimo mene, takrat sem kakor po-

I.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta.**Predsednikov nagovor.**

Društveni predsednik, tovariš Jakob Furlan, otvori zborovanje:

Slavni zbor! V imenu društvenega odbora prav srčno pozdravljam vse cenjene gospodične tovarišice in gospode tovariše, ki ste se v kljub slabemu vremenu udeležili današnjega zborovanja. Posebno iskreno pa pozdravljam gg. tovariše s Primorskega in Štajerskega, ki se niso strašili dolgega pota. Bog jih živi!

Preteklo je zopet leto. Dvanajstič smo se scšli. Društveni odbor vam bo poročal o svojem delovanju, o finančijelnem društvenem stanju in posvetovali se bomo, kaj moramo ukreniti, da se prej približamo stavljenu si smotru. Kakor boste slišali iz blagajnikovega poročila, smo storili tudi letos velik korak naprej in kmalu bomo že pričeli premišljevat, kako in kje si bomo stavili svoj dom. Kakor hitro bo zopet funkcioniral naš deželni zbor, ga bomo opomnili na njegovo obljubo, ki nam jo je poslal na našo zadnjo prošnjo.

Tudi pri Kranjski hranilnici upamo kaj več dobiti, akoravno nam je na našo letošnjo prošnjo odgovorila, da nas ne more uvrstiti med stalne podpirance. Mestno občino bomo prosili za stavbni prostor. Vse te tri korporacije so nam bile svoječasno obljubile večjo podporo z opombo, da naj se zopet oglasimo, kadar bomo mogli izkazati izdatnejši kapital. Ta se nam veča; tedaj bomo tudi kmalu opravičeni se zopet oglasiti.

Velik prirastek nam je zagotovljen v oporoki 30. marca tekočega leta v Ljubljani umrlega nadučitelja Josipa Travnca, ki je pokazal dejansko svojo ljubezen do učiteljstva. Skoraj vse svoje imetje je zapustil raznim učiteljskim društvom, zato ga opravičeno imenujemo, kakor je rekel tovariš Engelbert Gangl v svojem krasnem govoru pri odkritju Travnovega nadgrobnege spomenika, „slovenskega Gavriloviča“ — in „prvega in doslej edinega mecena slovenskega učiteljstva“. S

gumen mornar iz gagajočega se čolna ob hudi nevihti z enim samim skokom skočil na mater zemljo. Ker pa nisem bil nikdar posebno dober telovadec, sem pozabil upogniti pri skoku kolena in zato se mi je zgodilo kakor vsem nerodnim ljudem: padel sem na nos in ga malo preklal. No, bati se mi ni bilo posebno hudega, saj se nam nebeščanom taka malenkost hitro zaceli. Skočil sem torej zopet na noge in hajdi dalje! Toda, kje pa sem? To ni naša ljuba kranjska dežela, ki sem jo svoječasno poznal precej dobro. Na katero stran naše stare majke zemlje sem jo prijadral? Ugibal sem, a uganiti nisem mogel. Vse mi je bilo neznano v tem kraju, vse drugačna je bila vegetacija, kakor pri nas doma. Najbolje je, da grem dalje, sem si mislil, že naletim na kakšnega dobrega človeka, ki mi pove, kje sem.

Stopal sem precej dolgo po trdi zemlji. Zdaj ni šlo več tako hitro in lahko kakor prej po zračnih cestah, zdaj nisem bil več nebeško bitje, ampak bil sem človek, pravi zemeljski človek, z dušo in telesom, s krvjo in mesom. Čutil sem zopet vso malenkost zemskega bitja, čutil sem toploto solnca in mrzlih dih pomladne sapiče, čutil utrujenost, čutil žejo in glad.

Stopal sem dalje in dalje. Kar zagledam daleč tam na polju nekaj belega, kači podobnega in na tem belem črno piko. Aha, bela cesta — si mislim — in na nji človek. Le brž proti njemu. V kratkem sva skupaj. Vljudno ga pozdravim in vprašam, kam drži ta cesta.

tem blagim činom si je postavil rajni tovariš med nami neminljiv spomenik. Prosim Vas, da v znak hvaležnosti in v počaščenje pokojnikovega spomina vstanete. (Se zgođi.)

O društvenem delovanju vam bosta več poročala gg. tajnik in blagajnik.

S tem otvarjam današnji občni zbor.

Prede predidemo na dnevni red, mi je čast predstaviti vam zastopnika politične oblasti g. magistr. svetnika dr. M. Zarnika.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik tovariš Juraj Režek:

Slavni zbor!

Z letošnjim letom završujemo 12. leto svojega društvenega obstanka. Zanimanje in navdušenje zadnjih dveh let za naše društvo je ostalo tudi letos med učiteljstvom na isti višini in naši prijatelji in dobrotniki tudi letos niso imeli za nas zaprtih rok. Saj so nam na korist prirejala razna učiteljska društva koncerte, zbirali večje in manjše doneske ob raznih shodih in prilikah; in naše občine, posojilnice in mnogoštevilni prijatelji so se nam tudi letos drage volje odzvali s svojimi podporami. Prav srčna hvala vsem!

Imeli pa smo med saboj tihega, a v srečju svojem toliko bolj iskrenega tovariša-prijatelja, ki nam je bil že kot prvi pokrovitelj našega društva odprl svojo radodarno roko, čigar blago srce pa je letos dne 30. marca za vselej nehalo utripati. Bil je to naš dober tovariš Jože Traven, vpokojeni nadučitelj v Naklem. In ko je delal zadnji svoj obračun z Bogom in svetom, tedaj tudi ni pozabil skromni ta naš tovariš na nas, ampak volil nam je od težko zasluženih in trdo prihranjenih svojih žuljev lepo vsoto, v celem skoro 11.000 kron. Živo se je zanimal za naše društvo in našo organizacijo sploh, in kadarkoli sem ga obiskal v težki in dolgi njegovi bolezni, vselej me je radoveden povprašal, kako je z našim konviktom in našo hranilnico, kaj bo z učiteljsko tiskarno i. t. d. In ko sem kot priča podpisal njegovo oporoko in podkrižal še njega — ker ni mogel več pisati — vprašal je: „Kaj meniš, ali je tako prav in ali bodo naši tova-

„V glavno mesto Devete dežele“, je bil njegov odgovor.

A tako! V Deveti deželi sem. V tisti deželi, o kateri sem že kot otrok sanjal nebeškolepe sanje, o njenih kraljih in kraljicah, kraljičinah in kraljičinah, zakletih in nezakletih gradovih. Pozneje, ko sem sezul otroške črevlje, so se seveda razpršile te sanje v prazen nič: Deveta dežela ni več eksistirala zame. Nastopile so namesto nje druge realnejše dežele, namesto onih kraljev in kraljic so stopale na pot mojega življenja vsakdanje človeške postave, iz sveta pravljice sem prestopil v resno dobo življenja.

In sedaj, po smrti, stojim na teh pravljicnih tleh, na katerih so se vršili v otroški fantaziji oni boji med kraljičem in zmajem za zakleto kraljičino, tu so se solnčile po skalah sedmeroglave kače z demanti in drugimi dragimi kameni v glavah, tu so prebivali čarovniki in čaravnice, tu so zorela zlata jabolka, tu so vreli studenci življenja in smrti.

Voz je pridrdral za mano po cesti in me zdramil iz mojih sanj. Stopil sem v stran, da me ne povoz, potem pa urnih krač hitel dalje proti svojemu smotru, proti glavnemu mestu Devete dežele. Ker me je veter zanesel na obal Devete dežele, hotel sem uporabiti to priliko in si ogledati to čudežno deželo.

(Dalje.)

riši zadovoljni s tem, kakor sem ukrenil?" Solznih oči sem mu zatrjeval, da mu bodo učiteljstvo in zapuščene naše sirote vedno hvaležni za storjeno jim dobroto. Ohranimo tega vrlega svojega tovariša v blagem spominu!

Na lanskem občnem zboru ste vse društvene posle napravili zopet staremu odboru, ki si je svoje delo razvrstil kakor doslej: Jakob Furlan, predsednik; Luka Jelenc, I. podpredsednik; Ignacij Križman, II. podpredsednik; Juraj Režek, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; in odborniki: Engelbert Gangl, Fr. Gärtner, Fr. Scheschark in Ignacij Šijanec. V loterijski odsek pa: Jakob Dimnik, Fr. Gärtner in Juraj Režek.

Odbor je imel tekom leta štiri seje, pri katerih je reševal tekoče društvene zadeve in razmišljal, kako bi bilo tudi v tem letu mogoče pomnožiti dosedaj zbrani zgradbeni kapital. Obrnili smo se zopet s prošnjami do vrlih naših posojilnic in občin, ki so nam vposlale lepe vsote. Le Kranjska hranilnica nam je odgovorila, da ji ni mogoče števila stalnih letnih podpor pomnožiti; upamo pa, da nas v prihodnjem letu ne bo prezrla, saj vodijo zavod možje, ki so odkriti prijatelji šole in učiteljstva.

Bazposlali smo dalje na šolska vodstva knjižico „Pri našem cesarju“, ki jo je v nakup priporočil tudi c. k. deželni šolski svet kranjski. Knjižica je napravila naši mladini mnogo veselja, le žal, da še toliko tisoč izvodov ni poplačanih. Kakor hitro bo poplačana ta knjižica, bomo izdali drugo, ki se je bo naša mladina še bolj oveselila.

Naš tovariš Janko Žirovnik, nadučitelj v Šent Vidu pri Ljubljani, nam je brezplačno ponudil v izdajo 30 za šolsko mladino odbranih narodnih pesmi. Upoštevajoč veliki vzgojevalni pomen takih pesmi in ker vemo, kako radi mladina in odrasli pojo ravno narodne pesmi, smo hvaležno in s toliko večjim veseljem sprejeli to prijazno ponudbo. Ni dvoma, da se bo te knjižice leto za letom mnogo razpečalo in da bomo imeli s tem nekak stalen letni dohodek.

Dalje sta nam ponudili „Učiteljsko društvo za Trst in okolico“ in „Društvo davčnih iztirjevalcev za Kranjsko“, naj prevzamemo v svojo oskrbo, oziroma v last njuno ostalo premoženje, ako bi se društvo razšlo. Tudi te dve ponudbi smo drage volje in hvaležno sprejeli.

Naš „gospodarski program“ je donesel tudi letos našemu društvu lepo vsoto, ki se je pa začela nekako krčiti, kar kaže, da se ga učiteljstvo premalo drži in hodi rajše kupovat drugam kakor pa k našim trgovcem, ki so vsi priznani jako dobre firme; in ako že kupijo tam, pa ne povedo, da se naj vpiše njihov plačani račun nam v korist. Tako malomarnost je treba grajati, saj „roka umiva roko“! Da bi bili tak „program“ uvedli še kje drugod, do danes nismo še čuli, dasi bi bilo to v mnogih krajih prav lahko mogoče; treba bi bilo dotičnim trgovcem reči le dobro besedo in koliko prav lepih prispevkov bi lahko imeli vsako leto. Pričakujemo, da se tovariši izven Ljubljane, posebno pa naša društva vendar enkrat ganejo. Le vedno svoji k svojim!

Tudi kolekta poštne znamke je precej pojenjala, ki nam je dosedaj prinašala lep letni prispevek. Le več živahnosti med učiteljstvom, saj imamo obilo prijateljev, ki nas prav radi podpirajo.

Zato pa nam je toliko bolj naklonjena naša davčna oblast ki nam je zavrnila naš priziv in naložila za to desetletje davek 264 K 97 h.

Poslati smo morali tudi našemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu pojasnilo, kako je nastala naša „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem“, kateri je pokojni naš tovariš Traven volil tudi 4000 kron.

To ustanovo smo letos podelili učiteljski siroti Mariji Ani Osana, učenki III. razreda v Lichtenthurnovem zavodu v Ljubljani. S Travnovim volilom pa nam bo mogoče drugo leto še dve nevi mesti te ustanove oddati.

Pozabiti ne smem tudi naše triletno hčerke — „Hranilnice in posojilnice učiteljskega konvikta“, ki prav lepo posluje in se krepko razvija. Le podpirajmo jo vsestransko in priporočajmo tudi pri naših prijateljih. S časoma bomo imeli tudi pri nji prav lep dohodek in stalno podporo.

Naše društvo šteje letos 46 pokroviteljev, 354 pravih in 260 podpornih članov.

Končno izrekamo tem potom našim listom in vsem prijateljem in blagim podpornikom svojo najiskrenejšo zahvalo.

Tajnikovo poročilo se vzame z odobravanjem na znanje.

Blagajniško poročilo.

Tovariš blagajnik Jakob Dimnik poroča:

Slavni občni zbor!

Danes imam že dvanajstič čast, poročati Vam na občnem zboru o dohodkih „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ in čim večkrat Vam poročam, tem bolj vesel sem jaz in z mano tudi Vi vsi, ker smo vsako leto za velik korak bližje našemu cilju. Res je, da bi marsikdo imel rad pred sabo že dovršeno zgradbo in marsikomu se zdé že nadležne vedne prošnje in vedno nadlegovanje za prispevke in pobiranje darov za učiteljski konvikt. Pa ni drugače mogoče; v takih razmerah živimo, zato lahko rečemo, hvala Bogu, da je tako; da je pa tako, kakor je, se imamo pa zahvaliti svoji lastni eneržiji, stanovski zavednosti in krepki naši organizaciji, ki bo takrat dosegla svoj višek, ko bomo zborovali pod lastno streho. To bo naš dom; tu bo vsakdo izmed nas doma. Pod to streho se bo vzgajala učiteljska deca; tu bo učiteljsko shajališče; pod to streho bosta dobili svoje prostore tudi „Učiteljska hranilnica in posojilnica“ in „Učiteljska tiskarna“, ki bosta donasali učiteljskemu konviktu in pa naši organizaciji velike dohodke. Zato vstrajajmo na započetem delu ter nabirajmo darov pri učiteljskih dobrotnikih, prirejajmo koncerte na korist „konviktu“, vplivajmo na županstva, oziroma občinske odbore, da postanejo posamezne občine pokrovitelji našega društva; prav tako delajmo tudi pri posameznih hranilnicah in posojilnicah, da se nas spominjajo pri sklepanju letnih računov; ustanavljajmo si vsaj po mestih „gospodarski program“ in kupujmo le pri tistih tvrdkah, ki podpirajo naše društvo. Vsemu temu gibanju in delovanju za učiteljski konvikt dajajmo pa sami lep zgled ter skrbimo, da postane vsakdo izmed nas redni član društva (z dvema kronama na leto) in da postane vsako učiteljsko društvo pokrovitelj „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“.

1. Učiteljska društva.

Izmed učiteljskih društev so postali pokrovitelji ta-le društva: 1. Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani (8 krat); 2. Učiteljsko društvo za goriški okraj (9 krat); 3. Pedagoško društvo v Krškem (3 krat); 4. Učiteljsko društvo kranjskega okraja (2 krat); 5. Učiteljsko društvo postojnskega okraja (2 krat); 6. Učiteljsko društvo logaškega okraja (1 krat); 7. Savinsko učiteljsko društvo (1 krat); 8. Gornjegrajsko učiteljsko društvo (1 krat).

Na račun pokroviteljine so pa vplačali: 1. Ljubljansko učiteljsko društvo 50 K; 2. Učiteljsko društvo ljubljanske okolice 100 K; 3. Litijsko učiteljsko društvo 100 K; 4. Ormoško

učiteljsko društvo 100 K; 5. Sežansko učiteljsko društvo 100 K; 6. Kamniško učiteljsko društvo 50 K; 7. Konjiško učiteljsko društvo 12 K.

Po § 12 društvenih pravil ima vsako učiteljsko društvo pravico toliko odbornikov poslati v odbor „konvikta“, kolikokrat je pokroviteljino vplačalo.

2. Učitelji in učiteljice.

Kakor sem že lansko leto povedal, je na Kranjskem, Primorskem in na Sp. Štajerskem nad 2000 učiteljev in učiteljic. Vsi ti bi morali biti člani „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta!“ Od teh je članov, ki so vplačali po 2 kroni letnine, na Kranjskem 218, na Sp. Štajerskam 85 in na Primorskem pa 41, skupaj torej 354 rednih članov. Mnogo, mnogo premalo!!

3. Županstva (občine)

so vplačala letos: 1. Ljubljanska mestna občina (2. rok) 500 K; 2. Šmihel-Stopiče na Dolenjskem 50 K; 3. Litija 20 K; 4. D. M. v Polji 10 K; 5. Hrušica-Dobrunje 18 K; 6. Bled (2. rok) 50 K; 7. Idrija 50 K; 8. Kranj 100 K; 9. Metlika (2. rok) 50 K; 10. Rudolfovo 100 K; 11. Sodražica 10 K; 12. Tolmin (2. rok) 50 K; 13. Lokev 10 K; na Kranjskem torej 940 K, na Primorskem pa 60 K, kar znaša skupaj **1000 K**.

4. Hranilnice, posojilnice in tiskarne

so prispevale in sicer: 1. Posojilnica v Sodražici 20 K; 2. Okrajna posojilnica v Krškem 20 K; 3. Posojilnica v Zagorju ob Savi 20 K; 4. Posojilnica v Žužemberku 50 K; 5. Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ 100 K; 6. Posojilnica v Litiji 20 K; 7. Glavna slovenska hranilnica in posojilnica v Ljubljani 50 K; 8. Kmetška posojilnica ljubljanske okolice (2. rok) 100 K; 9. Vrhniška posojilnica 30 K; 10. Notranjska posojilnica v Postojni 50 K; 11. Logaška posojilnica 30 K; 12. delniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani 200 K; 13. Posojilnica v Dolu na Štajerskem 10 K; 14. Posojilnica v Framu pri Mariboru 10 K; 15. Posojilnica v Gornjem gradu 10 K; 16. Posojilnica v Kobaridu 100 K; 17. Slovenska posojilnica v Kopru 100 K; 18. Hranilno in posojilno društvo v Nabrežini 10 K; 19. Tolminska hranilnica in posojilnica (1. rok) 100 K; 20. Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici 200 K. Na Kranjskem torej 690 K, na Sp. Štajerskem 30 K in na Primorskem pa 510, skupaj torej: **1230 K**. Slava!

5. Koncerti.

Koncerti so dali tudi letos našemu društvu lep dohodek; odlikovalo se je zopet „Učiteljsko društvo za goriški okraj“, ki je poslalo za konvikt 500 K kot preostanek koncerta, ki ga je priredilo to društvo meseca majnika lanskega leta. S pomočjo naprednega učiteljstva goriškega okraja so priredili letos koperski učiteljiščniki na korist konviktu abiturijenski koncert, ki je imel 120 K čistega dobička. Vsa čast mladim našim tovarišem, ki so že pri prvem koraku v učiteljsko življenje pokazali, da bodo vrli in zanesljivi pristaši naše organizacije. Na Kranjskem pa gre venec zasluge tovarišu Karlu Mahkoti iz Trziča, ki je s pomočjo vrlega učiteljstva tržiškega okraja priredil dva kar najbolje uspela koncerta in sicer v Trziču in v Badovljici; prvi je donesel konviktu 345 K, drugi pa 121.12 K. Na Štajerskem je pa priredilo Šaleško učiteljsko društvo ob priliki Zavezinega zborovanja v Šoštanju lep koncert, ki je imel 50 K čistega dobička.

6. Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova.

Ta ustanova je namenjena za učiteljske sirote na Kranjskem; ustanovilo jo je Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani na občnem zboru, dne 28. decembra 1895. l. v spomin na 50letnico vladanja našega cesarja. Tri leta je zlagalo kranjsko učiteljstvo prostovoljne darove za to ustanovo ter je zložilo do 2. decembra leta 1898, ko smo praznovali vladarsko 50letnico našega cesarja, okroglih 2800 K. Tega leta je pa Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani oddalo to ustanovo Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani, ki je jo je tudi sprejelo v svojo last in oddajanje. Dotično ustanovno pismo, ki sta na njem podpisana odbora Slovenskega deželnega učiteljskega društva in pa Društva za zgradbo učiteljskega konvikta, hrani naš tajnik. Leta 1899. je odbor ustanovo, v znesku 80 K, razpisal in oddal učiteljski siroti Bogumili Osana s Svibnega, ki je dne 2. decembra 1899 to ustanovo prvič prejela in jo uživala do 2. decembra 1905. Letos je pa odbor Društva za zgradbo učiteljskega konvikta oddal Cesarja Franca Jožefa I. jubilejsko ustanovo za učiteljske sirote na Kranjskem učiteljski siroti Mariji Ani Osana ter jo dne 2. decembra tudi prejela. Vsled ustanovnega pisma se eno tretjino obresti pripíše vsako leto k glavnici, ki je na ta način narasla letos na **3079.19 K**. Prihodnje leto se bo ustanova lahko že zvišala, ali pa se bosta bržkone napravili iz te glavnice dve ustanovi po 80 K. Glavnica „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem“ se bo pa prihodnje leto prav zdatno pomnožila, ker je zapustil dne 30. marca 1906. v Ljubljani umrl nadučitelj g. Josip Traven za to našo ustanovo 4000 K. Na ta način bo narasla glavnica te ustanove prihodnje leto na najmanj **7000 K**.

7. Učiteljski dobrotniki.

Učiteljski dobrotnik je vsakdo, kdor kaj daruje in deluje za „konvikt“. Prireditelji koncertov za konvikt, naši denarni zavodi, tiskarne, učiteljska in druga društva, občine in posamezniki, ki so kaj darovali našemu društvu, vsi ti so učiteljski dobrotniki. Imena z darovanimi svotami sem razglašal vse leto v Učiteljskem Tovarišu in tudi v nekaterih drugih listih, zato se mi ne zdi potreba, da bi še enkrat danes o tem poročal. Enega dobrotnika in sicer do zdaj največjega našega dobrotnika se moram pa le spomniti danes v svojem poročilu. Ta vrli in nepozabni mož je bivši nakeljski nadučitelj g. Josip Traven, ki je dne 30. marca 1906. v Ljubljani umrl. Bog je moža oblagodaryl s precejšnjim premoženjem in kakor je za časa življenja vedno podpiral razna učiteljska društva in institucije, tako je pokazal svoje dobro, za učiteljski blagor vneto sree tudi v svoji zadnji volji ter je velik del svojega premoženja zapustil raznim učiteljskim društvom. Vštevši njegovo volilo za „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejsko ustanovo“, znaša vsa njegova zapuščina za učiteljski konvikt okroglih **11000 K**. Blag bodi spomin vrlemu možu in do zdaj največjemu učiteljskemu dobrotniku!

8. Gmotni uspeh letošnjega leta.

Če pregledamo vse dohodke 12. društvenega leta, t. j.: obresti, letnine pravih članov, pokroviteljev, darove, kolekta poštnih znamk, ki je donesla letos 287.37 K, dohodke brošure „Pri našem cesarju“, ki znašajo 255 K, smo napredovali letos — brez Josip Travnove zapuščine in po odbitih režijskih stroških, ki so vsi zabilježeni v blagajniški knjigi, za **6904.95 K**. Če prištejemo to vsoto k vsoti lanskega leta, ki je znašala 36608.20 K

znaša skupno letošnje premoženje 43.513·15 K, z Josip Travnovo zapuščino pa okroglih 54.500 K, kar je gotovo lep uspeh za dvanajstletni obstanek našega društva.

9. Izkaz društvenega imetja.

Premoženje našega društva obstoji iz denarnih ulog pri raznih hranilnicah, iz treh srečk, ki smo dali za nje 812·56 K in iz inventara, ki je vreden 270 K. V „Hranilnici in posojilnici učiteljskega konvikta“ imamo naloženega z obrestmi vred 32.643·13 K, v „Kmetijski posojilnici ljubljanske okolice“ 7091·04 K, v „Vrhniški posojilnici“ 320 K, v „Mestni hranilnici ljubljanski“ 160·30 K in pri „Učiteljskem tiskovnem društvu“ smo pa vzeli 10 deležev à 100 K t. j. skupaj 1000 K. Inventar obstoji iz Ivan Škrjančeve zapuščine (omara, Brehms: Tierleben in Brockhaus: Conversationslexikon). V „Hranilnici in posojilnici učiteljskega konvikta“ in pri „Učiteljskem tiskovnem društvu“ se obrestuje denar po 5%, deloma pa po 4·32%, pri Vrhniški in tukajšnji kmetijski posojilnici po 4·5% in pri Mestni hranilnici ljubljanski pa po 4%. Ostanek premoženja je pa naložen v poštne hranilnici, ki se obrestuje po 2% oziroma 3%. Dasi poštne hranilnice nizko obrestuje denarne vloge, je vendar zelo pripravna za nabiranje denarja potom položnic (čekov), ki jih pošiljam š. vodstvom, hranilnicam in posojilnicam, županstvom in takim osebam, od katerih upam, da bi se dalo kaj dobiti za naš konvikt. K vsakemu čeku, seveda, priložim primerno prošnjo. Manjše darove, ki jih prejmem na roko ali pa potom poštne nakaznice, nalagam navadno v poštne hranilnici. Kedar se nabere večja svota. n. pr. tisočak, dvignem to nabrano svoto iz poštne hranilnice in jo naložim v zgoraj omenjenih hranilnicah in posojilnicah. To pa delam zaradi tega tako, ker se mi moje precej obsežno delo na ta način zdatno olajša in upam, da tudi slavni občni zbor ne bo ugovarjal takemu postopanju.

S tem sklepam svoje poročilo. Če se ozremo nazaj na 12letno naše delo, se oziramo lahko s ponosno samosvestjo na to 12letno dobo, a z veselim srcem in prijaznim licem gledamo pa tudi lahko v bodočnost, zakaj ne bo dolgo, ko se bo dvignila pred nami krasna stavba, ki se jej bo blestil na pročelju napis: „Učiteljski dom“, na drugi strani: „Učiteljski konvikt“, na tretji: „Učiteljska hranilnica in posojilnica“ in na četrti pa: „Učiteljska tiskarna“. In v to: Bog daj srečo! (Splošno pritrjevanje.)

Poročilo pregledalcev računov.

Tovariš Alojzij Kecelj: Vse račune in knjige smo pregledali in našli v najlepšem redu. Predlagam, da se da odboru in blagajniku odveza. (Sprejeto.)

Volitev odbora in preglednikov računov.

Tovariš Janko Žirovnik: Dosedanji odbor je delal v našo popolno zadovoljnost: Predlagam, da ga z vzklikom zopet izvolimo. (Sprejeto.)

Potemtakem so v odboru: Furlan Jakob, predsednik; Jelenc Luka, I. podpredsednik; Križman Ignacij, II. podpredsednik; Režek Juraj, tajnik; Dimnik Jakob, blagajnik; Odborniki: Gangl Engelbert, Gärtner Franc, Scheschark Franc in Šijanec Ignacij.

Za pregledalce so bili na nasvet istega predlagalca izvoljeni tovariši Anton in Karel Javoršek ter Alojzij Kecelj.

Predlogi in nasveti.

Tovariš Ivan Šega utemeljuje te-le resolucije:

I.

Odboru „Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta“ se naroča, da začne nemudoma resno misliti na zgradbo Učiteljskega konvikta. Predvsem naj si poskrbi potom razpisa potrebnih načrte, sestavi proračun in se zaradi stavbišča obrne na mestni zastop ljubljanski.

II.

Odbor naj nemudoma stopi v razgovor, oziroma v zvezo z upravnim svetom „Učiteljske tiskarne“, z odborom „Hranilnice in posojilnice Učiteljskega konvikta“, z „Vdovskim društvom“ in z „Zavezo avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“, da se dožene, koliko in kakšnih prostorov bi potrebovalo vsako omenjenih društev v tej zgradbi in koliko bo vsako izmed teh društev plačevalo najemnine.

III.

Glede zgradbe in notranje uredbe se je zaradi potrebnih informacij odboru obrniti na upravo Učiteljskega konvikta v Zagrebu in „Lehrerhausvereina“ na Dunaju.

IV.

O svojih pozvedbah, oziroma ukrepah naj poroča odbor pri prihodnjem občnem zboru ali pa, če se mu zdi potrebno, naj skliče izredni občni zbor.

Po debati, ki so vanjo posegli tovariši Žirovnik, Dimnik, Pretnar in Šega, so bili predlogi soglasno sprejeti.

Tovariš Janko Žirovnik pravi, da je podaril 31 narodnih pesmi društvu zato, da mu odpre nov in stalen vir dohodkov. Natisne naj se 15.000 izvodov, in mož do moža naj si prizadeva, da pride knjižica med svet. Cena bo nizka, po 20 h.

Tovariš Mahkota predlaga, da bi se izdala dva zvezka.

Po nasvetu tovariša Dimnika pa se sklene, da izda društvo sedaj en zvezek, kadar se ta razpeča, pa drugi zvezek.

S tem je bil dnevni red izčrpan, in predsednik zaključil zborovanje.

(Dalje.)

„Božični dar tržaškemu učiteljstvu“.

V zadnji seji 21. decembra 1906. l. je mestni zastop tržaški stalno uredil plače svojega učnega osebja. Ureditev daleko ne doseza tega, kar se je zahtevalo in kar odgovarja dejanskim potrebam. A nič je nič; nekaj je nekaj. V kratkem evo vam:

Vse učno osebje se deli:

- A. Otroški vrtei (sedaj samó italijanski).
- B. Meščanske šole (sedaj samó italijanske).
- C. Ljudske šole (ital. in slov.).
- D. Srednje šole (samo italijanske).

A.

Otroški vrtei imajo voditeljico, eno prvo vrtnarico, vrtnarice in pomožne vrtnarice.

B.

Meščanske šole imajo voditelja in meščanske učitelje I. in II. vrste.

Meščanskih učiteljev je lahko 50% v I. in ostali v II. vrsti.

C.

1. Ljudske šole imajo učitelje I., II. in III. vrste.

I. vrsta je nova. V to vrsto bodo imenovali le posebno zaslužne učitelje po 20 letnem stalnem nameščenju, a se niso mogli imenovati za voditelje, zaradi pomanjkanja mest voditeljev,

Slovensko učiteljstvo je od te dobrote za vedno izključeno, dokler ostane šolstvo v rokah Venezianovih in mu vladni svetnik Fabiani, nadzornik Matejčič in dvorni svetnik Czermak vse dovolijo.

V drugo vrsto so postavili sedanje mestno učiteljstvo II. vrste in okoličansko učiteljstvo I. vrste. V III. vrsto pa mestne učitelje III. vrste in okoličanske II. vrste. V I. in II. vrsti mora biti 66·6%, v III. vrsti pa 33·3% ljudskošolskega učiteljstva. Do sedaj so tvorili mestni učitelji zase svoj stalež, a okoličanski zase. Sedaj so združili vse v en stalež. Opozarjamo pri tej priliki „Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu“ na dejstvo, da bodo najbrže odslej slovenski tovariši prikrajševani v korist mlajšim italijanskim.

2. Dolžnost poučevati ima ljudski učitelj 26 ur na teden, meščanski pa 24. Za vsako nadaljno tedensko uro dobi ljudskošolski učitelj po 60 K, a meščanski po 100 K na leto.

3. Službena doba učiteljev trpi 35 let po sposobnostnem izpitu. Mestni odbor (delegacija) ima pa pravico všteti tudi leta pred izpitom. (To pa gotovo le svojim Benjaminom).

4. Petletnine se začenjajo od dneva sposobnostnega izpita za učitelje, a za učiteljice od stalnega nameščenja.

Učitelji dobe po 6 petletnin po 200 K, učiteljice tudi 6 po 150 K. Srednješolski profesorji jih dobe 5, I. po 400 K, ostale 4 po 600 K.

5. Ureditev je ta:

A. Otroški vrteci:

	Plača:		Stanarina:	
	sedaj	nova	sedaj	nova
1. Voditeljica	1300	1400	400	480
2. I. vrtnarica	1260	1350	400	480
3. II. vrtnarica	1060	1150	400	480
4. Pomožna vrtnarica	900	1000	—	—

B. Meščanske šole:

	Plača:		Opravnina:		Stanarina:	
	sedaj	nova	sedaj	nova	sedaj	nova
Ravnatelj	2600	2600	500	600	800	900
Učitelji I. vrste	2600	2600	—	—	500	800
Učitelji II. vrste	2400	2400	—	—	500	720
Učiteljice I. vrste	2100	2100	—	—	400	600
Učiteljice II. vrste	1950	1950	—	—	400	560
Kateheti	2400	2400	—	—	500	720

C. Ljudske šole:

	Plača:		Opravn.:		Stanar.,		Stanar.,	
					Mesto i. sp. okr.		zgor. okr.	
	sedaj	nova	sedaj	nova	sedaj	nova	sedaj	nova
Učitelji-vodje	1800	2000	500	700	300	450	—	—
Učitelji I. vrste	—	2300	—	700	—	450	—	—
„ II. vrste	1800	2000	500	700	300	450	—	—
„ III. vrste	1400	1600	500	600	300	450	—	—
Podučitelji s spos. izpit.	1100	1200	—	—	—	—	—	—
Podučitelji z maturo	880	1000	—	—	—	—	—	—
Učiteljice I. vrste	—	1900	—	560	—	400	—	—
„ II. vrste	1500	1650	400	560	300	400	—	—
„ III. vrste	1200	1350	400	480	300	400	—	—
Podučiteljice	900	1000	—	—	—	—	—	—
Kateheti	1800	2000	500	700	—	—	—	—

Podučitelji in podučiteljice, ki imajo lastni razred, dobivajo tudi najnižjo stanarino 400, oziroma 450 K.

V predmestja se štejejo slovenske šole v Barkovljah, Rojanu, Škednju in Vrdeli (Sv. Ivan), v gornjo okolico pa Bazovica, Katinara, Opčine, Prosek, Sv. Križ in Trebče.

D. Gluhonemnica (ital.):

Učiteljstvo je uvrščeno v meščanskošolski stalež.

	Plača:		Opravnina:		Stanarina:	
	sedaj	nova	sedaj	nova	sedaj	nova
Ravnatelj:	1800	2600	500	1200	700	900
Učitelji:	1800	2400	—	—	500	720
Učiteljice:	1500	1950	—	600	400	560

E. Telovadnica (ital.):

Učiteljstvo je uvrščeno v meščanskošolski stalež.

	Plača:		Opravnina:		Stanarina:	
	sedaj	nova	sedaj	nova	sedaj	nova
Ravnatelj:	2600	2600	500	600	800	900
Učitelj:	2400	2400	—	—	500	720

F. Mestni pevski zbor (ital.):

(Capella civica.)

Zborovodja je uvrščen v meščanskošolski stalež.

	Plača:		Opravnina:		Stanarina:	
	sedaj	nova	sedaj	nova	sedaj	nova
Zborovodja:	2400	2400	500	600	800	900

G. Srednje šole:

	Plača:		Stanarina:	
	sedaj	nova	sedaj	nova
Ravnatelji:	4000	4000	1200	1500
Profesorji:	3000	3000	800	1000
Učitelji risanja:	1800	2000	500	700

6. V pokojnino se vštejejo vsi dohodki; plača, upravnina in stanarina.

7. Pobljšek stopi v veljavo takoj, ko vlada odobri mestni proračun za 1907, a začenja že s 1. januarjem 1907.

8. Vsi proračunjeni stroški znašajo za povišanje 126.270 K, nevestveši koliko bo „Benjaminov“, ki pridejo v I. razred.

V pojasnilo naj vam še navedem število vsega mestnega učnega osebja tržaškega:

Srednješolski ravnatelji	3
„ profesorji	45
„ učitelji	2
Meščanskošolski ravnatelji	7
„ učitelji I. razreda	8
„ „ II. razreda	16
„ učiteljice I. razreda	12
„ „ II. razreda	16
„ kateheti	4
Ljudskošolski učitelji II. razreda	67
„ „ III. razreda	38
„ učiteljice II. razreda	73
„ „ III. razreda	51
Podučiteljev	25
Podučiteljic	35
Katehetov	8

Vsega učiteljskega osebja je 410

Nismo navedli teh podatkov samo v vednost tovarišev, ampak tudi v premislek onim krogom, posebno na Kranjskem, ki mislijo, da je le izstradan učitelj pravi sluga. A temu ni tako. Odločen nastop tržaškega učiteljstva naj bode v „memento“ onim, ki režejo kruh, a v nauk in izpodbujo tovarišem po drugih kronovinah. V to pomozi sreča junaška in zavednost učiteljstva.

Matueov.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko tiskovno društvo. Upravni svet „Učiteljskega tiskovnega društva“ je sklenil, da je odslej naprej tistim, ki nameravajo z deleži nanovo pristopiti k temu društvu, plačati pristopnine po 1 K.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ prijavlja v 1. številki VIII. letnika to-le vsebino: 1. Pot k materi. E. Gangl. Pesem. — 2. Povest o Marici. Andrej Rapè. Povest. — 3. Trije junaki. Ivo Trošt. Povest s podobo. — 4. Črni teloh. Avguštin Sabec. Poučni spis s podobo v barvotisku. — 5. Slava Bogu v višavi! Podoba v barvotisku. — 6. Svoji hčerki. E. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. — 7. Spoštuj narodo! Lud. Potočnik. Povest. — 8. † Simon Gregorčič. Lad. Ogorek. Životopis s podobo v barvotisku. — 9. Pouk in zabava. — Novoletno voščilo. Fr. Rojec. — Usmilite se ptičice! — Zima. Fr. Ks. Schneider. Uglasbena pesem. — Teža ljudi na kvadratnem metru. — Največja zver te zemlje. — Dober odgovor. — Steklena ura. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Rešitev zastavice v podobah v 11. št. lanskega letnika. — 10. V osmo leto.

Računske naloge za obrtne šole. Sestavil H. Podkrajšek, c. kr. strokovni učitelj. Cena vezani knjigi 1 K 10 h. — Z odlokom c. kr. ministrstva za bogočastje in uk z dne 18. septembra l. 1906., številka 32.723, odobrena učna knjiga. Na Dunaju. Založil Karel Graeser in drugovi. 1906. — V nekaterih listih je bilo pomotoma objavljeno, da velja ta knjiga 1 K 20 h, namesto 1 K 10 h. O knjigi sami priobčimo strokovnjaško oceno.

Politiški pregled.

* **Šolstvo v deželni zborih.** V štajerskem deželni zboru je interpeliral poslanec Roš namestnika, zakaj so slovenskim štajerskim učiteljem odrekli dopust, da bi se mogli udeležiti tečaja za meščanske učitelje v Ljubljani. — Koroški deželni odbor je predložil deželni zboru zakonski načrt o regulaciji učiteljskih plač. O tem načrtu je poročal poslanec dr. Steinwender. Učiteljske plače se razdele v pet razredov, in sicer I. razred za nadučitelje in učitelje 2000 K, za nadučiteljice in učiteljice 1600 K; II. razred 1800 K za učitelje in 1450 K za učiteljice; III. razred 1600 K za učitelje in 1300 K za učiteljice; IV. razred 1400 K za učitelje in 1150 K za učiteljice; V. razred 1200 K za učitelje in 1000 K za učiteljice. Plače podučiteljev in podučiteljic se določijo z 800 K. V I. razred pride 15%, v II. 15%, v III. 20%, v IV. 25% in v V. 25% vsega učiteljstva. V debati je govoril poslanec Grafenauer, ki je rekel, da bo ta zakon kmalu zbudil pri učiteljstvu nezadovoljnost ter se mu zdi, da je zakon narejen le za bodoče volitve.

* **Splošna in enaka volilna pravica v tržaški občini.** Tržaško obrambno društvo zasebnih uradnikov je predložilo mestni delegaciji posebno spomenico, v kateri zahteva splošno, enako in direktno volilno pravico v tržaški občini. Tej zahtevi se pridružujejo tudi Slovenci, samo zahtevajo proporcionalnost.

* **Češki socialni demokrati** so sklenili, da nastopijo samostojno v volilni borbi. V vseh 108 volilnih okrajih postavijo svoje kandidate.

* **Srbski narodni cerkveni kongres** je otvoril v Karlovcih patriarh Branković. Kongresu je poslal ogrski ministrski predsednik Wekerle v madjarskem in srbskem jeziku. Predsednik samostalne stranke Vaso Mavrović je prečital izjavo, da je čitanje kraljevega reskripta v madjarskem jeziku nezakonito. Predsednik srbske radikalne stranke Krasojević je izjavil, da je samo dopis v srbskem jeziku avtentičen.

* **Državni dolgovi** Bolgarske znašajo 360 milijonov levov, Rumunske 1½ milijarde levov, Srbije 460 milijonov dinarov. Za odplačevanje tega dolga pride na vsakega prebivalca na Bolgarskem 90 levov, na Rumunskem 261 levov in v Srbiji 167

dinarov. Na Bolgarskem je torej prebivalstvo najmanj obremenjeno z državnimi dolgovi.

* **Berlinski mestni zastop** je z veliko večino glasov odbil predlog, da bi berlinsko mesto prirejalo inozemskim vladarjem slovesne sprejeme povodom njihovih obiskov.

Vestnik.

„Učiteljski Tovarish“ je edini list, ki neustrašeno zastopa koristi učiteljstva. Zatorej je dolžnost učiteljstva, da ga podpira tako, kakor podpira on njega. Apelujemo na vse somišljenike, da naš list širijo in da ga zahtevajo povsod, kamor zahaja učiteljstvo. Nikogar ne sme biti v naših vrstah, ki bi ne bil naročnik našemu listu! Tudi ne sme biti nobene čitalnice, nobenega bralnega in izobraževalnega društva, nobene gostilnice in kavarne, kjer so naši tovariši in tovarišice člani, oziroma kamor zahajajo, da bi ne imeli našega glasila! Pri naročilih in nakupovanju naj se naši naročniki ozirajo le na tiste tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v našem listu. Kdor hoče, da ga podpiramo mi, mora podpirati tudi nas. Zato je učiteljstvu lahko pridobiti za oglase one tvrdke, ki reflektujejo na odjemalce našega stanu. Na ta način ustvarimo svojemu glasilu čvrsto materialno podlago, in le na taki podlagi je mogoče čim lepši razvitek. — Od svojih somišljenikov in somišljenic pa pričakujemo tudi obilo duševne podpore. Iz vsakega okraja naj bi nam redno dohajala poročila, ki se tičejo učiteljstva in šolstva. Okrajna učiteljska društva naj določijo n. pr. za vsak sodni okraj po enega poročevalca, ki nas bo redno in zanesljivo obveščal o vsem, kar bi zanimalo naše naročnike in kar je v kakršnikoli zvezi s šolo in z našim stanom. Taki vsestranski podpori nasproti bomo stali mi s svojo odločnostjo in z neizprosno bojevanjem za koristi in pravice učiteljstva in šolstva.

Roditeljski večeri so najboljša sredstvo, da se sklene čim tesnejša zveza med šolo in domom. Dolžnost učiteljstva je, da to zvezo kar najbolj pospešuje. Zatorej priporočamo učiteljstvu, da prireja povsod in prav pogosto take večere. Da to zvezo čimbolj utrdimo in tako dvignemo ugled šolstva ter vzgojno vplivamo na naše rodovine, smo sklenili, da se začne izdajati poseben list z naslovom „Domače ognjišče“. Prva številka izide že koncem tega meseca. List bo izhajal za sedaj po enkrat na mesec, in sicer mu bo cena tako nizka, da se bo nanj lahko naročila vsaka še tako ubožna slovenska rodovina. Zato opozarjamo vsa šolska vodstva in vse slovensko učiteljstvo na ta list. One tovariše, ki so že imeli roditeljske večere, prosimo, da pošljejo svoja predavanja pod naslovom „Učiteljska tiskarna“ (za „Domače ognjišče“) v Ljubljani, da jih uporabimo za ta list, ki si od njega obetamo največ koristi za šolo in dom.

„Zvonček“, naš najlepši ilustrovani mladinski list, se priporoča najbolj sam s svojo vsebino in opremo. Priporočajte in širite ta list! Žalostno je to, da so celo nekatere večrazrednice (tudi štirirazrednice), ki nimajo „Zvončka“. Ali nimajo take šole nič knjižnic za šolsko mladino? Gotovo ne zahtevamo nič preveč, ako pravimo, da bi ne smelo biti nobene slovenske šole in nobene slovenske hiše, ki bi ne imela „Zvončka“. Zatorej še enkrat: Priporočajte in širite ta list!

„Popotnik“, pedagoški in znanstven list, je vreden vsestranske podpore zavednega učiteljstva. Pod izvrstnim uredništvom g. ravnatelja Nerata se „Popotnik“ vedno lepše razvija in je na čast slovenskemu učiteljstvu!

„Učiteljska tiskarna“ je založena z najboljšim in najmodernejšim materijalom, da ji je mogoče ustreči vsakemu naročilu od najpreprostejšega do najelegantnejšega v navadnem ali večbarvnem tisku. Izvršuje tudi muzikalije in litografska dela. Učiteljstvo se ravnaj pri svojih naročilih vedno po geslu: Svoji k svojim!

Učne načrte v obeh jezikih ima v zalogi in jih prodaja „Učiteljska tiskarna“. Opozarjamo vsa šolska vodstva in vse učiteljstvo na današnji tozadevni inserat.

Vse tiskovine, poštno in železniške, za šolsko uporabo na obrtno-nadaljevalnih šolah ima v zalogi in jih prodaja „Učiteljska tiskarna“.

Učiteljski dobrotniki. „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ so darovali: Koperski učiteljski dobrotniki namesto venca na grob Simonu Gregorčiču 32 K. Živili! Okrajna posojilnica v Krškem 20 K; g. Fran Mally, občinski svetovalec, tovarnar in posestnik v Ljubljani, 10 K; tov. Avgusta Matanovičeva, učiteljica v Ljubljani, je nabrala 24 K; darovali so g. notar Aleksander Hudovernik 10 K, g. dr. M. Hudnik 10 K in gospa Zalaznikova pa 4 K; gđ. K. Guštinova iz Metlike je nabrala 6 K; tov. Adolf Harmel je nabral v Cerknici med sovražniki alkohola 7 K 32 h; gđ. Mici Šega in g. Fr. Lavrič iz Cerknice 2 K 41 h. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za „Učiteljski konvikt“ so plačali: tovariš Engelbert Gangl iz Idrije za minulo in tekoče leto 6 K; tov. J. Eksel, nadučitelj v Vojniku; tov. Simon Punčah, nadučitelj v Šmarju pri Ljubljani; tov. Anton Eržen, učitelj v Podgorju pri Sevnici, 3 K; tov. Marija Maroutova, nadučiteljica v Ljubljani; tov. Janko Mlakar, katehet v Ljubljani; tov. Ivana Zupanova, učiteljica v Ljubljani, 1 K; tov. Tončka Herzog in tov. Marija Kramar iz Ljutomera; tov. I. Malnarič, nadučitelj in tov. J. Lenček, učitelj pri Sv. Križu; učiteljski zbor v Št. Vidu pri Ljubljani, 10 K. Bog plati!

Na znanje. Poštne položnice (čeke) za pobiranje letnine za „Učiteljski konvikt“ bo društveni blagajnik šolskim vodstvom še ta mesec doposlal.

Umrla je dne 24. decembra t. l. po dolgem bolehanju na učiteljski boleznii — jetiki — Marija Hacinova, učiteljica na Dobrovi pri Kropi.

Priloga današnji številki je žepni koledarček od Rastlinske destilacije „Florian“ kot priporočilo našim bralcem. Pri tej priliki priporočamo to tvrdo, ki izdeluje „Florian“, med vsemi rastlinskimi destilati brez dvoma najboljšo sredstvo kot domače krepčilo za želodec.

Iz Krškega nam poročajo: Predsednik krajnega šolskega sveta in krajni šolski nadzornik v Krškem je sedaj g. dr. Janko Hočevnar. Dosedanji mnogozaslужni g. dr. Janez Mencinger se je zaradi piletnosti tema častnima mestoma odpovedal.

Šolske vesti na Kranjskem. Za suplentinjo na dvorazrednici pri Sv. Križu je imenovana Ivana Rakovčeva iz Mokronoga. — Učitelja in voditelja obrtno-nadaljevalnih šol v Postojni, oziroma v Smartnem pri Litiji, Ferdinand Juvaneč in Miha Debelak, ter učitelj na obrtno-nadaljevalni šoli v Ljubljani, pravi realčni učitelj Jos. Mazi, so definitivno potrjeni za učitelje na obrtno-nadaljevalnih šolah.

Javna ljudska knjižnica v Kranju. Čitalnica v Kranju je izpremenila svojo knjižnico v javno ljudsko knjižnico.

Nerazdeljeni pouk uvedejo na okoliški šoli v Celju.

Deželni šolski svet štajerski je imenoval nadučiteljem na utrakvistični šoli v Brežicah Franceta Brenčeta, na ljudski šoli v Kostivnici Ivana Ozmeča (Osmetza), učiteljem na ljudski šoli v Mozirju Karla Mayerja, učiteljicam na mariborski dekliški meščanski šoli Izabelo Sarkovo.

Štajersko učiteljstvo in — draginja. Iz Celja nam pišejo: Obča, deloma še neznosna draginja tangira vse javne uslužbenca. To dejstvo država kolikortoliko tudi upošteva ter je ali pa šele bo svojim uradnikom in služabnikom zvišala prejemke, oziroma jim dovolila draginjske doklade. To je popolnoma pravično! — Ljudsko učiteljstvo štajersko izza zadnje regulacije plač ni doživelo nobenega zvišanja svojih prejemkov; in vendar so se od leta do leta življenski pogoji poostriili ter so v zadnjem času postali taki, da je hitra odpomoč nujna potreba. Dežela Štajerska bo morala kaj ukreniti, da svojemu učiteljstvu materialno pomore! V to svrhu se je med organizovanim štajerskim učiteljstvom tozadevno začela akcija — seve sporazumno tudi z vodstvom „Zveze slovensko-štajerskih učiteljev in učiteljic“! — ki stremi po tem, da se štajerskemu ljudskemu učiteljstvu pribori 20odstotna draginska doklada ter se mu brez skrajšanja vračunajo vsa podučiteljska leta. Ob sebi se razume, da učiteljstvo vztraja pri že ponovno stavljeni zahtevi, da imajo njega plače biti take, kakor jih imajo državni uradniki 11. do 8. činovnega razreda. — Naše deželne slovenske poslance pa s temi vrsti-

cam i nujno prosimo, da ob času, ko se bo razpravljala ta življenska učiteljska zadeva v našem štajerskem deželnem zboru, krepko povzdignejo svoj glas v prilog učiteljstvu!

„Slovansko srce“. Na članek, objavljen z naslovom „Slovansko srce“, je ponatisnila „Edinost“ in mu dostavila te-le besede: „Kakor vsakomu, smo tudi avktorju tega članka od srca hvaležni, da se je potegnil za teptano, toliko zahtevano in tako trdovratno odrekano pravo nas tržaških Slovencev. In res, ton v pisavi je tako topel, da se kar čuti, kako prihaja od srca! — Vendar pa moramo napisati nekoliko pripomb, da resnici na ljubo popravimo nekatere trditve v članku. Člankar prijemlje z vso ostrostjo vse slovenske poslanca in ne dela nikake izjeme. — V obče so njegove rekriminacije opravičene in smo tudi mi nedavno temu v vrsti člankov pod naslovom „Nemška invazija na Primorskem“ očitali našim poslancem neodpustno brezbriznost z ozirom na velike interese Slovenstva v Trstu. — Kakor pa je razvidno iz poročila o delovanju političnega društva „Edinost“ v minolem letu, to društvo tudi v tem letu ni mirovalo glede našega šolskega vprašanja in je storilo raznih korakov na lokalnih in centralnih oblastih na Dunaju. V enem pa naglašajo rečeno poročilo, da je šel poslanec Spinčič obekdar rad na roko in je po svoji moči podkrepil tozadevne korake, da bi se rešitev našega šolskega vprašanja pospešila. Bodimo odkriti v izrekanju zaslužene graje, a istotako moramo biti lojalni, da ne zadržimo graja koga — nezasluženo. — Tudi glede omenjenega koraka gosp. dra. Tavčarja moramo izreči odkrito besedo. Pridružujemo se hvale avktorja na tem, da je dr. Tavčar izkušal izkoristiti situacijo nam Tržačanom v prilog; nemilo pa nas je zadelo — in temu smo bili dali izraza tudi v „Edinosti“ — da je bil ta poizkus tako nesrečno insceniran, da ni koristil nič, pač pa kompromitiral. — Člankar meni, da bodo morali tržaški Slovenci čakati še drugih 20 let, preden se nam praktično pripozna našo pravico do šole. Gospod avktor naj nam oprost, ako izrazimo svoje mnenje, da je vendarle malce preveč pesimist in da vendar nekoliko preveč anticipira prihodnje dogodke. Ne glede na to, da smo mi na podlagi neposrednega opazovanja dobili vtisk — čemur je tudi poročilo političnega društva „Edinost“ dalo izraza — da je na lokalnih oblastih v Trstu sedaj nekoliko več boljega razpoloženja za rešitev našega šolskega vprašanja, ne smemo pozabiti, da zaradi volilne reforme stojimo danes pred povsem novo parlamentarno in politično situacijo. Z nastopom novih sil in idej v naš parlamentarizem utegne nastati vendar ugodnejši milieu za rešitev našega šolskega vprašanja. A poleg vsega tega je nujno potrebno, da našemu ljudstvu ne jemljemo vere v zmago njegove pravične stvari. Ako vzamemo našemu ljudstvu to vero, bi mu vzeli moralno oporo, ta vir njegovi sedanji energiji in — disciplini. Pa brez zamere, ker nas vodijo le rodoljubni nagibi, da smo napisali te pripombe. Iz globine našega srca pa nam je govoril g. člankar in pritrjujemo mu brezpogojno, ko naglašajo opetovano, da se le zaradi političnih razmer, ali kakor se govori navadno: zaradi „višjih obzirov“ do intimne sovražnice naše matere Italije ubijajo narodni, kulturni in gospodarski interesi nas primorskih Slovanov! Zaradi takozvanih „višjih obzirov“ se ohranja naš šolski škandal, nevreden države, ki hoče biti kulturna in prava!“ Na dostavek „Edinosti“ odgovorimo v posebnem članku.

Pulj je štel l. 1850. komaj 1200 prebivalcev, sedaj jih pa ima okolo 50.000.

Za lačne otroke. Dunajski občinski svet je daroval 100.000 K za šolsko mladino, ki trpi lakoto.

Novost za penzioniste. S 1. februarjem 1907. bodo penzije državnim uslužbencem izplačevali s čekovnim prometom poštne hranilnice.

Analfabetizem v Avstriji. L. 1900 je bilo v Avstriji tole prebivalstvo starih nad 24 let: 2.413.906 Nemcev, 1.288.576 Čehov, 912.118 Poljakov, 766.009 Rusinov, 238.584 Slovencev, 197.822 Hrvatov, 132.559 Lahov, 44.076 Rumunov in 2035 Madjarov. Od teh je znalo brati in pisati 2.255.024 Nemcev, 1.325.000 Čehov, 483.224 Poljakov, 177.334 Rusinov, 190.529 Slovencev, 46.127 Hrvatov, 43.794 Lahov, 7434 Rumunov in 814 Madjarov. — Analfabetov je bilo torej po odstotkih: Čehov 3%, Nemcev 6%, Lahov 16%, Poljakov 47%, Madjarov 60%, Hrvatov 73%, Rusinov 76, Rumunov 85% in Slovencev 20%.

Stoletnico osvobojenja Belgrada so praznovali Srbi kar najsijajnejše. Mestni občinski svet je imel dopoldan slavnostno sejo, popoldan je bila velika ljudska slavnost na Vračaru pred spomenikom Črnega Jurija v spomin junakom, ki so osvobodili Belgrad. Zvečer je bila v gledališču slavnostna predstava.

Javno srbsko knjižnico osnuje po iniciativi srbskega akad. društva „Zore“ dunajska srbska kolonija.

Nov bolgarski list. V Sofiji je začel izhajati dnevnik pod imenom „Balkanska Tribuna“. Glavni namen mu je zблиževanje Jugoslovanov.

Razgled po šolskem svetu.

— **Statistiko učencev na obrtnonadaljevalnih in pripravljajlnih šolah na Kranjskem** v šolskem letu 1905/6 prijavlja „Sl. Trgovs. Vestnik“. Številke so sledeče: obrtna nadaljevalnica na c. kr. višji realki v Ljubljani je imela 277, obrtna pripravljajlnica na I mestni deški ljudski šoli 96, na II. 92, na III. 88 učencev. Obrtna nadaljevalna šola na Bledu pa 30, v Cirknici 27, v Kamniku 50, v Kočevju 68, v Kranju 99, v Krškem 31, v Metliki 36, v Novem mestu 86, v Postojni 31, v Radovljici 34, v Ribnici 32, v Škofji Loki 50, v Šmartnem 38, v Trziču 78, v Št. Vidu nad Ljubljano 130, v Zagorju-Topliah 71, v Idriji 56 učencev.

— **Slovenska kmetijska šola na Štajerskem** je končno zagotovljena. Deželni odbor je kupil v Št. Jurju ob južni železnici posestvo za 50.000 K.

— **Poljska šolska Matica** se jako naglo razvija. Sedaj ima že 800 podružnic, ki imajo nad 200.000 članov. V njenih šolah poučujejo 75.000 otrok.

— **Madjarska gimnazija v Karansebesu.** Zastopstvo mesta Karasebensa je dovolilo 160.000 K za ustanovitev madjarske gimnazije.

— **Tehniška fakulteta na vseučilišču v Sofiji.** Bolgarska vlada je imenovala posebno komisijo, ki ima nalogo, da izdela podroben načrt za ustanovitev tehniške fakultete na imenovanem vseučilišču.

Listnica upravnitva.

Cenjjeni tovariši, drage tovarišice!

„Sem dolgo upal in se bal, slovo sem strahu, upu dal“ — in res se me loteva skoro obup! Ej, dragi — koliko Vas je, ki ste me tolažili in mi obljubljali: „Počakaj samo nekaj mesecev, da dobim remuneracijo, da dobim to in ono — pa dobi tudi „Tovariš“ svoje! — Pa pretekli so meseci in potekajo leta — in družega ni, kot da raste dolg!! Komaj ena četrtnina Vas je, ki „Tovariša“ redno plačuje.

Tovariši — tako negre in ne gre dalje! To je uvidela tudi že lanska Zavezina skupščina, ki je napravila sklep, da se pošilja list le onim, ki ga tudi res plačajo in to vnaprej, vsem drugim pa se brezpogojno ustavi.

In sedaj, tovariši, smo na razpotju: ali hočete, da izhaja edini naš stanovsko-politični list še dalje ali naj se njega izhajanje ob mesecu ustavi?

Dragi! Ravnati moram po Zavezinem sklepu, le rok hočem svojevoljno nekoliko raztegniti: kdor ni poslal do 10. februarja letošnje naročnine, se mu list tudi ves ustavi, pa naj ima tudi „Tovariš“ izostati za vedno!!

Tovariši! Upam, da imate vendar nekoliko zavesti, pa se predramite! Osem kron vendar z more vsakdo! Načelo naj Vam bo: „najprej za „Tovariša“ in nato šele za sol! Ako zamre „Tovariš“, zamremo počasi tudi mi!!

Tisti mali peščici pa, ki pošiljajo naročnino redno: Prav iskrena Vam hvala! Bili ste lek v težkih dneh — le žal, da Vas je tako malo!

Naročnino sem mogel izkazati šele na ovitke 1. letošnje številke, ker sem imel ob zadnji številki preogromno dela. Izkažem jo pa še enkrat na zadnji januarski številki.

Položnice so priložene z malo izjemo vsem. Izvzeti so le tisti, ki imajo že predplačano naročnino, ali katerim pišem v teh dneh osebno.

Porabite položnice takoj — ne morejo se Vam doposlati pozneje še enkrat, predrage so!

Tovariši! Pridobite nam vsak vsaj še enega naročnika — pa plačnika! Pri neučiteljih pa tudi šolskih vodstvih se na naročbo brez denarja ne bode oziralo. Pri učiteljih se bode potrpelo do prvega v mesecu.

Prva številka se pošlje mnogim tovarišem na ogled. Ako hočejo, da jih smatram naročnikom, naj mi to pismeno izjavijo. Ako ne ostanejo naročniki, naj mi blagovolijo številko vrniti.

Pri pošiljanju naročnine pristavite signaturo, ki je pri Vašem naslovu! To izključi vsako pomoto!

Letošnje leto ima v svojem grbu številko sedem — in to je kinezom srečna in sveta številka. Dal Bog, da bo srečna tudi za Vas in za — „Tovariša“!! Vsem prav iskreno: Srečno in veselo novo leto!

Na zdar!

Vaš tovariš Črnagoj.

Barje, 1. jan. 1907.

Kot najboljše domače krepilo za želodec naj se nahaja v vsakem domu vsaj ena steklenica slovečega rastlinskega likerja (3) 3-1

„Floriana“

(sladke ali grenke kakovosti)

izdelanega edino od

Rastl. destilacije „Florian“ v Ljubljani.

Cena: Za cenejšo kakovost steklenica 1½, 7 K 3.—
Za dražjo kakovost „ 1 „ K 4.—

Dve steklenici se pošljeta franko.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno (1) 52-1

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Vsem onim, ki ljubijo žlahtno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedili priporoča svojo na novo urejeno (4) 12-1

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru

A. Seidel,
restavrater.

Čevljarški učenec

ki je zadostil šolskim zahtevam ter je lepega vedenja, priporočen od kakega g. učitelja, sprejme se v pouk. — Hrana z vso oskrbo mu je na razpolago brezplačno pri mojstru.

Kje, izvedeti je v pisarni „Učiteljske tiskarne“. (9) 1

Učni načrti

v obeh jezikih
za ljudske šole
vseh kategorij na
Kranjskem

izvod po 50 h za enorazrednice in dvorazrednice; za trirazrednice do osemrazrednice
po 60 h prodaja (6) 12—1

„Učiteljska tiskarna“
v Ljubljani, Gradišče št. 4.

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—1 tovarna oljnatih barv, laka in firneža
v Ljubljani, Miklošičeve ulice št. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznано najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

Pri nakupu oblačilnega blaga naj se ozira
na narodno trgovino (2) 52—1

ČEŠNIK- & MILAVEC

LJUBLJANA o (pri Češniku) Lingarjeve ulice

Velika zaloga sukna in kamgarna za moške obleke.
Najnovije vrste modnega volnenega, svilnatega in perilnega blaga za dame.

Velika izbira preprog, zaves, odej itd.

Cene nizke in strogo solidna postrežba.

P. n. učiteljstvu dam pri nakupu 5% odbitka
za učiteljski konvikt.

„Učiteljska tiskarna“

last „Učiteljskega tiskovnega društva“, registrovane zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 x Ljubljana x Gradišče št. 4

priporoča slav. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine

iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastonj.

Postrežba točna.

Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.

Izvrševanje tiskovin v enobarvnem in večbarvnem tisku.

Tiskanje muzikalij in časopisov.

(5) 12—1

Litografija.

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.